

آروین خوشنود
Arvin Khoshnood

<http://www.arvin.rastakhiz.org>

26 oktober, 2006

Shahen av Iran – strävan efter demokrati och modernism

År 1979 skakades och skadades Iran av en västskapande islamistisk-kommunistisk revolution. En kejserlig Iran transformerades till en islamisk fundamentalistisk Iran och världen begav sig in i en mörk epok bestående av kommande hot, terror, mord och rädsla. Innan revolutionen vägledades Iran av Mohammad Reza Pahlavi – Shahen av Iran, och landet var på väg mot industrialism, modernism och viktigast av allt demokrati.

En karismatisk ledare

Den 26:e oktober 1919 föddes en pojke med ödet att leda en primitiv nation till modernisering, demokratisering och industrialiseringen. Pojken var ingen annan än Mohammad Reza och nationen ingen annan än Iran. Mohammad Reza blev formellt Irans kronprins i december 1925. Sexton år senare år 1941, trots imperialisternas sabotage, men på det iranska folkets begäran blev han Irans nya Shah efter att hans far, Reza Shah Pahlavi den Stora abdikerade efter tryck och tvång från de allierade ockupanterna under andra världskriget.

När Mohammad Reza tog över efter sin far, befann Iran sig i en väldigt påfrestande situation, både vad det gällde politiken och ekonomin i landet. Landets norra del var ockuperat av den kommunistiska Sovjet Unionen, som försökte separera den iranska Azarbaijan och Kurdistan. Den södra delen var ockuperat av britterna, som kontrollerade persiska viken och Irans olja. Som en sann, tillgiven och solidarisk landsfader och patriot, trots sin ringa ålder, tog Shahen av Iran tag i problemen, löste dem en efter en och befriade Iran från ockupanterna genom aktiv diplomati och stark ledarskap. Samtidigt ökade hans stöd dag för dag hos det iranska folket som törstade efter bättre sociala förhållanden och självständighet.

Shahens ledarskap kan sammanfattas i två huvudpunkter: nationalism och modernism. Genom att förstärka den iranska nationalismen och ge tillbaks självtillit och självsäkerhet till iranierna ville han modernisera och demokratisera sitt land som väldigt länge hade blivit förtyckat av utländska ockupationsmakter. Här bör det påpekas att denna nationalism på inget sätt har förståelse för rasism, xenofobi och chauvinism. Den iranska nationalismen har alltid inrymt gästfrihet och respekt för andra kulturer och nationer.

Reform i riktning mot modernism och demokrati

För att vägleda sitt land in i den moderna perioden började Shahen av Iran uppmana Majles, det iranska parlamentet, att sätta i gång olika reformer. Den mest kändaste av alla reformer som tog plats, på hans initiativ, var de reformer som ingick under den så kallade "Vita revolutionen" och påbörjades under 60-talet. Den vita revolutionens resultat blev, om man ska sammanfatta allt i sex enkla ord, *ökad demokrati och modernism för iranierna*.

Revolutionen gav kvinnorna rösträtt trots starka protester och sabotage från islamister, vilket kan jämföras med dagens Saudi-Arabien där kvinnorna ännu än idag inte kan rösta. Att ge kvinnor rösträtt, speciellt under 60-talet, är kanske inte något stort för dem som är födda eller uppvuxna i västvärlden och har haft denna rätt så pass länge. I Iran däremot var detta en stor händelse med tanke på religionen Islam som finns i landet. Detta var en av de största stegen i riktning mot demokrati, jämlikhet och modernism.

Revolutionens resultat blev också minskad analfabetism och ingen kan förneka det faktum att det finns en genuin stark koppling mellan minskad analfabetism och ökad demokratisering. Minskad analfabetism ger ökad samhällskunskap vilket i sin tur resulterar i jämlikhet, demokrati och ett sekulärt politiskt system. Revolutionen avskaffade också den orättvisa och inhumana feodala systemet i Iran och bönderna blev fria från feodalherrens tyranni. Även arbetarna fick större rättigheter och befriades från slaveri och exploatering. Dessa reformer var också flera steg i riktning mot demokrat, jämställdhet och modernism.

Iran vs. västvärlden

Under Shahens gyllne tider blomstrade den iranska ekonomin radikalt och landet började industrialiseras på fullt allvar. År 1960 grundades OPEC på Shahens initiativ och därmed började Iran och de andra medlemsländerna kontrollera sin olja, vilket minskade de "sju systrarnas" – på den tiden världens sju största oljebolag däribland British Petroleum – dominans på oljemarknaden. År 1973/74 höjde OPEC på initiativ av Shahen oljeprisen från 4 dollar per fat till 12 dollar och Irans inkomst från oljan, och därmed också Irans välstånd, ökade med flera gånger. Detta bidrog till att imperialisterna blev förbannade och hämndlystna. Här måste det även påpekas att "sju systrarnas" politiska makt var enorm bland annat på grund av deras starka ekonomi. Oljebolaget Exxon, en del av "sju systrarna", hade till exempel år 1984 en bruttoförsäljning på ca 800 miljarder kr, det vill säga lite mindre än Sveriges BNP under samma år.

Irans ekonomi hade blivit så stark att det under 70-talet inte fanns någon arbetslöshet i landet, analfabetismen sjönk drastiskt, iraniernas hälsa förbättrades, den materiella välfärden ökade och fattigdomen minskade. År 1975 kom det också en ny lag om socialskydds nätverk som täckte mer än 6 000 000 individer och statens mål var att lagen skulle täcka hela den iranska befolkningen innan år 1983. Landet började också producera petrokemiska produkter, maskiner, bilar etcetera. Iran var en ny Japan. Till och med bättre än Japan. Detta skrämde

utan någon tvekan många länder, främst i västvärlden. Iran blev också mellanösterns ordningsmakt med världens femte starkaste kärnvapenfria arme. Jimmy Carter, USA ex-president och iraniernas fiende nummer ett, sade att Iran, under ledarskap av Shahen, var "stabilitetens ö i ett av världens oroligaste områden".

Länderna i väst, främst USA och Storbritannien, kunde inte tolerera Irans framgång och därför försökte de motverka Irans utveckling. På så sätt skapades en konflikt mellan västen och Iran. Irans goda ekonomi och politiska makt hotade, enligt västvärlden, västens säkerhet. Ett lands säkerhet kan enligt den brittiska forskaren, Barry Buzan, professor i internationell politik vid Londons ekonomiska och statsvetenskapliga skola, delas i tre delar: statens fysiska bas, statens idé och statens institutioner. När en av dessa komponenter hotas, hotas de andra också och inrikespolitiska problem skapas. OPEC:s kontroll över oljan hotade västvärldens fysiska bas. Höjningen av oljepriset i början av 70-talet ledde till hög inflation, stor arbetslöshet och andra ekonomiska kriser i västen och därmed var också västens institutioner och värderingar under hot. Konflikten blev så stark att USA och Storbritannien planerade Shahens fall och tillämpade den. Produkten av denna konflikt blev ett "bastard" kallat islamiska republiken, "modern" var Storbritannien, "fadern" var USA, "bröderna" var Frankrike och Tyskland och "systrarna" var Libyen, Syrien och Palestina.

Iranerna lämnat i sorg och saknad

Den 16:e januari 1979 åkte Irans fader, med tårar i ögonen, ut ur sitt land på grund av regimskiftet 1979. Den 27:e juli 1980 blundade han ögonen för evigt i Egypten och lämnade iranierna i stor sorg och saknad. Idag, efter ca 28 år med islamiska republiken, är Shahen av Iran mer saknad än någonsin och för varje dag som går ökar denna saknad mer och mer. Iranska ungdomar ser tillbaks till hans tid, får tårar i ögonen och tänker "vad var vi då och vad är vi nu?". Det är en fråga många ställer sig själva och varandra idag. En respekterad och rik nation har förvandlats till en nation känd för ingenting annat än skaparen och stöttaren av internationell terrorism, tortyr, avrättningar och fängelse.

Arvin Khoshnood

Ordförande för Rastakhiz Irans ungdomsgrupp

